

ცარისზმის იმპერიული პოლიტიკის თუ საბჭოური გავლენის გათვალისწინებით.

პროფესიული განათლების სისტემა დღეს დიდი გამოწვევების წინაშე დგას. დარგის შემდგომი განვითარების საქმეში მნიშვნელოვანია წარსულის სწორად გააზრება და სამომავლო პერსპექტივების ისე დასახვა.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. ასათიანი ა. „პროფესიულ - ტექნიკური განათლება საქართველოში“, თბილისი, 1990 წ.;
2. გაგუა ვ. ვ. „სახალხო განათლება მე-19 საუკუნის რეფორმის შემდგომ საქართველოში“, თბილისი, 1974 წ.;
3. გუგუშვილი პ. ბ. „საქართველოსა და ამიერკავკასიის ეკონომიკური განვითარება XIX – XX საუკუნეებში“, თბილისი, 1962წ.;
4. თაბუკაშვილი ა. „ვაჭართა და ხელოსანთა მორალი XVIII – XIX საუკუნეების ტფილისში“, თბილისი, 2015 წელი;
5. კუნცია კ. „ამქრები XVII-XVIII სს. საქართველოს ქალაქებში“, თბილისი, 1984წ.;
6. ჭავჭავაძე ი. „რჩეული ნაწარმოებები ხუთ ტომად“, ტომი მე-4, პუბლიცისტური წერილები;
7. სსიპ - ილია წინამძღვრიშვილის სახელობის საზოგადოებრივი კოლეჯის ისტორია ვებ-გვერდი: <https://tmk.edu.ge/>.

ეკონომიკური უსაფრთხოება - ქვეყნის სტაბილურობის და განვითარების გარანტი

Economic Security - Guarantee for Stability and Development of the Country

ქეთევან შენგელია - ეკონომიკის დოქტორი. ასოცირებული პროფესორი საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი k.shengelia@seu.edu.ge

Ketevan Shengelia Associated Professor of Georgian Technical University k.shengelia@seu.edu.ge

აბსტრაქტი. ეკონომიკური უსაფრთხოების სტრატეგიაში მნიშვნელოვანი ადგილი უჭირავს კონკურენტული ბაზრის დაცვასთან ერთად საზოგადოების სოციალურ მხარდაჭერას და უმუშევრობის შემცირებას. იგი ერთ-ერთი მწვევად პრობლემა და ძირითადად ქვეყანაში არსებული სუსტი ინსტიტუტებისა და შრომის ბაზრის მოუქნელი ფუნქციონირებიდან გამომდინარეობს. შესაბამისად სუსტად განვითარებული ქვეყნებისთვისაა დამახასიათებელი.

კაცობრიობის განვითარებამ მიაღწია გარკვეულ ზღვარს, სამეურნეო საქმიანობით გამოწვეულმა ბუნების დეგრადაციამ, მსოფლიოს უთანაბრო განვითარების გადრმავებამ მოგვითქანა დღევანდელი პანდემია, რასაც შეიძლება კაცობრიობისათვის შეუქცევადი შედეგები მოჰყვეს. ჩვენ შევქმენით დამახინჯებული სამყარო, დავაბინძურეთ იგი როგორც სულიერად, ასევე ეკოლოგიურად. არაბუნებრივად დაჩქარდა ცხოვრების რიტმი. თვითმიზანი გახდა სიმდიდრე და ფუფუნება, რაც რადიკალურად ეწინააღმდეგება ჩვენს სულიერ საწყისს. უნდა

აგმაღლდეთ საკუთარ ეგოიზმზე მაღლა. სამყარო უნდა დავინახოთ, როგორც ერთიანი სისტემა, სადაც პრიორიტეტი სულიერებას უნდა მივანიჭოთ. საჭიროა ყველას ქონდეს ნორმალური ჯანსაღი საკვები, ტანსაცმელი და საცხოვრებელი, წინააღმდეგ შემთხვევაში სამყაროს თვითლიკვიდაცია ემუქრება. დღევანდელი პანდემია ამის სიგნალია მთელს მსოფლიოში.

წამყვანი ქვეყნები დარწმუნდნენ იმაში, რომ ეკონომიკისათვის სოციალური ორიენტაციის მიცემა ქვეყნის მშვიდობიანი და ჰარმონიული განვითარების საწინდარია. დღეს ტექნოლოგიური ბუმი ტრანექტორიას უცვლის მსოფლიო ეკონომიკის განვითარებას, უდიდესი პოზიტივი შეაქვს მასში, რომლის არგათვალისწინება ჩამორჩენილობას ნიშნავს.

ეკონომიკური ზრდა რომ იყოს მდგრადი და ყოვლისმომცველი, დამარცხებული უნდა იქნეს სიღარიბე და ღრმა უთანასწორობა. ეკონომიკური ზრდის საფუძველი ტექნოლოგიურ პროგრესში მდგომარეობს, რასაც უნდა ასტიმულირებდეს სახელმწიფო და მსხვილი ბიზნესი. ეს კი ხელს შეუწყობს ცხოვრების დონის ამაღლებას შეუქცევადად. ტექნოლოგიური განვითარებისათვის საჭიროა დიდი ოდენობით კაპიტალი, რაც მსხვილ კორპორაციებს და მონოპოლიებს გააჩნიათ. თავისუფალი ბაზრის პირობებში კი ტექნოლოგიური პროგრესი არაეფექტიანი იქნება სახელმწიფო რეგულირების გარეშე. უნდა განვითარდეს კვლევები უნივერსიტეტებში და მათ ამისათვის დაფინანსება სჭირდებათ. სახელმწიფოს ძირითადი პრინციპები კი უნდა გახდეს: კანონის უზენაესობა, წესრიგის დამყარება; დემოკრატიის განვითარება და საკუთრების უფლებების დაცვა.

საკვანძო სიტყვები: ეკონომიკური უსაფრთხოება, ეკონომიკური სტაბილურობა, სიღარიბე, უმუშევრობა.

Abstract. Social support and the reduction of unemployment, along with the protection of the competitive market, play an important role in the economic security strategy. It is one of the most acute issues primarily due to the poor institutions in the country and the rigid functioning of the labor market. It is therefore typical of underdeveloped countries.

Human development has reached a certain degree, the deterioration of nature caused by agricultural practices, the worsening of the uneven development of the planet have brought us to the current pandemic, which may have irreversible repercussions for humanity. We have created a warped ecosystem that pollutes both spiritually and ecologically. The rhythm of life has unnaturally accelerated. Selfishness has become riches and luxury that is radically contradictory to our moral roots. We have to rise above our own selfishness. We must see the world as a unified system, where we must give priority to spirituality. Everyone needs regular healthy food, clothing and shelter, otherwise the world is in danger of self-destruction. The ongoing pandemic is a sign of this around the world.

Leading countries are convinced that the social orientation of the economy is a prerequisite for the peaceful and harmonious development of the country. Today, the technological boom is changing the trajectory of the development of the world economy, bringing the greatest positive to it, the disregard of which means backwardness.

Poverty and profound inequalities must be overcome if economic growth is to be sustainable and inclusive. The basis of economic growth lies in technological progress, which should be stimulated by the state and by big business. This in turn will help raise the standard of living irreversibly. Technological development requires large amounts of capital held by large corporations and monopolies. Even in a free market environment, without state regulation, technological progress will be ineffective. Research in universities should be developed and funding is required for this. The basic principles of the State should be the rule of law, the establishment of orders; the development of democracy and the protection of property rights.

Keywords: Economic Security, Economic Stability, Poverty, Unemployment.

ოცდამეერთე საუკუნე განსაკუთრებულ მნიშვნელობას სძენს ეკონომიკური უსაფრთხოების პრობლემას. იგი მრავალი ქვეყნისათვის

საშინაო და საგარეო პოლიტიკის ნაწილია. ეკონომიკური უსაფრთხოების სტრატეგიას განსაკუთრებული ადგილი უკავია ეკონომიკის სახელმწიფო რეგულირებაში, განსაკუთრებით განვითარებული ქვეყნები ანიჭებენ მას დიდ მნიშვნელობას. მისი მთავარი ლაიტმოტივია საზოგადოების ჰარმონიული განვითარებისათვის ადექვატური პირობების შექმნა.

ეკონომიკური უსაფრთხოების სტრატეგიაში მნიშვნელოვანი ადგილი უჭირავს კონკურენტული ბაზრის დაცვასთან ერთად საზოგადოების სოციალურ მხარდაჭერას და უმუშევრობის შემცირებას. იგი ერთ-ერთი მწვავე პრობლემაა და ძირითადად ქვეყანაში არსებული სუსტი ინსტიტუტებისა და შრომის ბაზრის მოუქნელი ფუნქციონირებიდან გამომდინარეობს. შესაბამისად სუსტად განვითარებული ქვეყნებისთვისაა დამახასიათებელი.

ფრანგი მეცნიერი რენე დეკარტის თეორიის მიხედვით არსებობს „სიღარიბის მანკიერი წრე“. იგი დამახასიათებელია განვითარებადი ქვეყნებისათვის, სადაც ძირითადად იწარმოება მხოლოდ არსებობისათვის საჭირო საშუალებები. მანკიერი წრის გარღვევა შესაძლებელია მხოლოდ კაპიტალის დაგროვებით, რაც საშუალებას იძლევა გაიზარდოს ინვესტიციები, წარმოება და დასაქმება.

სტატისტიკის ექსპერტების ემპირიული შეფასებით საქართველოს მოსახლეობის 2-3 პროცენტი მდიდარია, 7-8% – შეძლებული, 8-10% – საშუალო ფენას შეიძლება მივაკუთვნოთ, ხოლო – 80% ღარიბს, რომელთაგან ნახევარ მილიონზე მეტი აბსოლუტურ სიღარიბეში ცხოვრობს (საჰმლის, ჩასაცმლისა და საცხოვრისის სერიოზული პრობლემები აქვთ), ხოლო დანარჩენი ფარდობით სიღარიბეში იმყოფებიან.

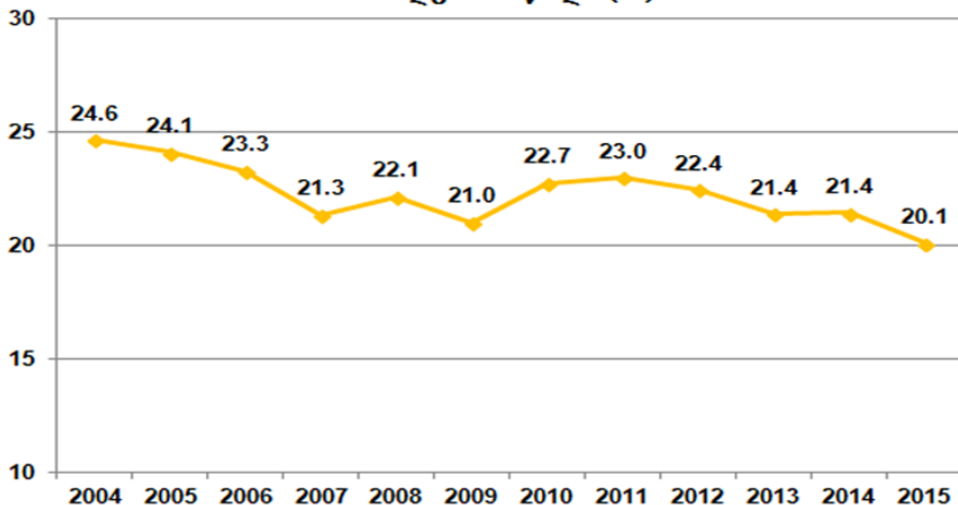
კიდევ უფრო კარგად რომ გავაცნობიეროთ, თუ როგორ სიღარიბეში ცხოვრობს ჩვენი ქვეყანა, ვიტყვი, რომ 2019 წელს საქართველოს მთლიანმა შიდა პროდუქტმა მხოლოდ 16,5 მილიარდი აშშ დოლარი შეადგინა (2015 წლიდან არ გაზარდილა თითქმის დოლარებში!) (50 მილიარდი ლარი), მაშინ, როცა ტერიტორიით ჩვენზე ორჯერ პატარა ბელგიაში ის 532 მილიარდი დოლარის ტოლია (32-ჯერ მეტი!), ავსტრიაში – 436 მილიარდის (26-ჯერ მეტი), დანიაში 342 მილიარდის (20-ჯერ მეტი), ისრაელში 306 მილიარდის (18-ჯერ მეტი) და ა.შ.

სიღარიბე კი, როგორც აღვნიშნეთ, არც ისეთი უწყინარი რამეა. იგი აფერხებს სახელმწიფო ინსტიტუტების გამართულ ფუნქციონირებას. სამწუხაროდ, საქართველოში მიმდინარე პროცესებმა, საშუალო კლასზე მეტად მდიდრებისა და ღარიბების ფორმირებას და რიცხოვრებაც ზრდას შეუწყო ხელი. უფრო მეტიც, სწორედ ადრე არსებული „ძველი წარმომადგენლების“ ხარჯზე მოხდა მდიდრებისა და ღარიბების

მნიშვნელოვანი შევსება. გარკვეული „პრივილეგიები“ მიიღეს განაწილების ბერკეტებთან მყოფმა ნომენკლატურამ.

მედიანური მოხმარების 60%-ის ქვევით მყოფი მოსახლეობის წილი შეადგენს 20 პროცენტს. ყველასთვის გასაგები ენით რომ ვთქვათ, ოფიციალური მონაცემების მიხედვით, საქართველოში მოსახლეობის 20,1% ღარიბია. (იხ გრაფიკი 1.)¹

მედიანური მოხმარების 60 პროცენტის ქვევით მყოფი მოსახლეობის წილი (%)

(გრაფიკი 1)

შინამეურნეობების განაწილება შემოსავლის ჯგუფების მიხედ. (2018 წ.)

შემოსავლის ჯგუფი (ლარი თვეში)*	%
0-დან 500-მდე	35,7
500-დან 1000-მდე	33,3
1000-დან 1500-მდე	16,6
1500-დან 2000-მდე	6,9
2000 და მეტი	7,5

წყარო: შინამეურნეობების ინტეგრირებული გამოკვლევა.

¹ http://geostat.ge/?action=page&p_id=148&lang=geo

ამ მონაცემების მიხედვით დღევანდელ პირობებში კეთილდღეობის დონით საშუალო კლასს შეიძლება მივაკუთვნოთ მოსახლეობის 7,5%, ანუ დაახლოებით 320-350 ათასი ადამიანი. ღარიბი იყო 80%, რაც ამაჟამადა შემცირდა 35,7%-მდე. ხოლო 0,8% გახლავთ მდიდარი.

დავოსის ეკონომიკურ ფორუმზე ბილ გეიტსმა დაასაბუთა, რომ სოციალური პრობლემები აფერხებს საზოგადოების განვითარებას. ეკონომიკური უსაფრთხოების და გლობალური სტაბილურობის შესანარჩუნებლად მსოფლიოში სიღარიბე დაახლოებით 15 წელიწადში დამარცხებულ უნდა იქნესო.

დიდი მნიშვნელობა ენიჭება ეკონომიკის სოციალური ორიენტირებულობის ხარისხს, რომელიც დამოკიდებულია მრავალ ფაქტორზე: სამომხმარებლო კალათის შემადგენლობაზე, საშუალო ხელფასის და საარსებო მინიმუმის თანაფარდობაზე, სიღარიბის ზღვარს ქვემოთ არსებული მოსახლეობის რაოდენობაზე, სოციალურ პროგრამებზე გაწეული ხარჯების წილზე მთლიან შიდა პროდუქტში, შემოსავლების განაწილებაში უთანაბრობის ხარისხზე და სხვა. მათ გაუთვალისწინებლობას უარყოფითი მულტიპლიკაციური ეფექტი მოაქვს ეკონომიკის განვითარებისათვის და ხელს უშლის ეროვნული დამოუკიდებლობის შენარჩუნებას. ეკოლოგიური და სასურსათო პრობლემები გარკვეული თვალსაზრისით არყევენ ქვეყნის სახელმწიფოებრიობას. რთული ხდება ეკონომიკური წონასწორობის დაცვა, რაც კიდევ უფრო გაამწვავა თანამედროვე პანდემიამ.

კაცობრიობის განვითარებამ მიაღწია გარკვეულ ზღვარს, სამეურნეო საქმიანობით გამოწვეულმა ბუნების დეგრადაციამ, მსოფლიოს უთანაბრო განვითარების გაღრმავებამ მოგვითანა ალბათ დღევანდელი პანდემია, რასაც შეიძლება კაცობრიობისათვის შეუქცევადი შედეგები მოჰყვეს. ჩვენ შევქმენით დამახინჯებული სამყარო, დავაბინძურეთ იგი როგორც სულიერად, ასევე ეკოლოგიურად. არაბუნებრივად დაჩქარდა ცხოვრების რიტმი. თვითმიზანი გახდა სიმდიდრე და ფუფუნება, რაც რადიკალურად ეწინააღმდეგება ჩვენს სულიერ საწყისს. უნდა ავმალდეთ საკუთარ ეგოიზმზე მაღლა. სამყარო უნდა დავინახოთ, როგორც ერთიანი სისტემა, სადაც პრიორიტეტი სულიერებას უნდა მივანიჭოთ. საჭიროა ყველას ქონდეს ნორმალური ჯანსაღი საკვები, ტანსაცმელი და საცხოვრებელი, წინააღმდეგ შემთხვევაში სამყაროს თვითლიკვიდაცია ემუქრება. დღევანდელი პანდემია ამის სიგნალია მთელს მსოფლიოში.

წამყვანი ქვეყნები დარწმუნდნენ იმაში, რომ ეკონომიკისათვის სოციალური ორიენტაციის მიცემა ქვეყნის მშვიდობიანი და ჰარმონიული განვითარების საწინდარია. დღეს ტექნოლოგიური ბუმი ტრაექტორიას

უცვლის მსოფლიო ეკონომიკის განვითარებას, უდიდესი პოზიტივი შეაქვს მასში, რომლის არგათვალისწინება ჩამორჩენილობას ნიშნავს.

სოციალური საბაზრო ეკონომიკის კონცეფცია დაწყებული ორდოლიბერალიზმის იდეებიდან, სრულ განვითარებას იძენს ლუდვიგ ერჰარდის ნაშრომში „კეთილდღეობა ყველასათვის“. მაქს ვებერის, ვილფრედო პარეტოს და მისი მიმდევრების მიხედვით სოციალური უთანასწორობა საზოგადოებისათვის დამახასიათებელი თვისებაა, რომელსაც განაპირობებს სოციალური სტატუსი, შემოსავლები, ხელისუფლებისადმი დამოკიდებულება და ა. შ. თუმცა დღეისათვის განვითარებულ ქვეყნებში მიმდინარეობს „სოციალურად ორიენტირებული საბაზრო ეკონომიკის“ გადაზრდა „სოციალურ საბაზრო ეკონომიკაში“. ამ მხრივ განსაკუთრებით გამოირჩევა აშშ, გერმანია ნიდერლანდები, საფრანგეთი. მინიმალური ხელფასი აშშ-ში აღწევს საშუალო ხელფასის 50%-ს, იაპონიაში-44%, უფრო მეტია- საფრანგეთში 60%, ხოლო ნიდერლანდებში -75%.

იტალიელი მეცნიერის ვილჰერედო პარეტოს კონცეფციის თანახმად საზოგადოების ერთი ნაწილის კეთილდღეობის ზრდამ არ უნდა შეამციროს მეორე ნაწილის კეთილდღეობის დონე. ეს დებულება პარეტოს ოპტიმუმის სახელწოდებითაა ცნობილი და მის მიხედვით მხოლოდ ასეა შესაძლებელი ეკონომიკური ეფექტიანობის მიღწევა. ვილფრედო პარეტოს დიდი წვლილი მიუძღვის კეთილდღეობის ეკონომიკის შექმნაში.

კეთილდღეობის ეკონომიკას იხილავდა ასევე ინგლისელი ეკონომისტი და სოციოლოგი არტურ პიგუ. თავის ნაშრომებში „სიმდიდრე და კეთილდღეობა“, ასევე „კეთილდღეობის ეკონომიკა“, ის ასაბუთებდა, რომ სახელმწიფომ უნდა არეგულიროს ეკონომიკური რყევები მათი უარყოფითი შედეგების შესამცირებლად. ალფრედ მარშალი კი ასაბუთებდა, რომ სახელმწიფომ უნდა მიაწოდოს სოციალური დოვლათი თითოეულ მოქალაქეს და ეს უნდა იყოს ადამიანისთვის პოლიტიკური უფლების განხორციელება.

ისევე როგორც „დიდმა დეპრესიამ“ მსოფლიო საზოგადოების აზროვნება შეცვალა და წინა პლანზე დააყენა სახელმწიფოს ახალი როლი ეკონომიკაში, ასევე და უფრო მეტად შეცვლის მსოფლიო აზროვნებას „კოვიდ პანდემია“ და საზოგადოება სხვაგვარად შეაფასებს მოვლენებს. საზოგადოებრივი დოვლათი ყველასთვის ხელმისაწვდომი უნდა გახდეს.

კეთილდღეობის სახელმწიფოს ოთხი ძირითადი მოდელიდან ყურადსაღებია კონტინენტალურ-ევროპული მოდელი, რომელიც გამოიყენება გერმანიაში, ავსტრიაში, ბელგიაში, ნიდერლანდსა და შვეიცარიაში, ნაწილობრივ საფრანგეთშიც. მისთვის დამახასიათებელია სოციალური მიზნების დაფინანსება ბიუჯეტიდან სახელმწიფო ფინანსების

თითქმის 50 %-ით; მაღალი დასაქმებისათვის სახელმწიფოს აქტიური მხარდაჭერა; შესაბამისად სახელმწიფომ უნდა გააკეთოს ის, რისი გაკეთებაც არ შეუძლია ბაზარს.

ამერიკელმა მეცნიერებმა უილიამ ნორდჰაუსმა და პოლ რომერმა ნობელის პრემია დაიმსახურეს 2018 წელს, რომლებმაც დაასაბუთეს, რომ ეკონომიკური ზრდა რომ იყოს მდგრადი და ყოვლისმომცველი, დამარცხებული უნდა იქნეს სიდარბე და ღრმა უთანასწორობა. მათი თეორიის მიხედვით ეკონომიკური ზრდის საფუძველი ტექნოლოგიურ პროგრესში მდგომარეობს, რასაც უნდა ასტიმულირებდეს სახელმწიფო და მსხვილი ბიზნესი. ეს კი ხელს შეუწყობს ცხოვრების დონის ამაღლებას შეუქცევადად. ტექნოლოგიური განვითარებისათვის საჭიროა დიდი ოდენობით კაპიტალი, რაც მსხვილ კორპორაციებს და მონოპოლიებს გააჩნიათ. თავისუფალი ბაზრის პირობებში კი ტექნოლოგიური პროგრესი არაფექტიანი იქნება სახელმწიფო რეგულირების გარეშე. უნდა განვითარდეს კვლევები უნივერსიტეტებში და მათ ამისათვის დაფინანსება სჭირდებათ.

სახელმწიფოს ძირითადი პრინციპები უნდა გახდეს: კანონის უზენაესობა, წესრიგის დამყარება; დემოკრატიის განვითარება და საკუთრების უფლებების დაცვა.

კეთილდღეობის სახელმწიფოს თვალსაჩინო მაგალითია გერმანია, ეს 82 მილიონიანი ქვეყანა წარმატებით ახდენს სოციალური ინფრასტრუქტურის მუდმივ განვითარებას, ხელს უწყობს დასაქმებას, განათლებას, სამედიცინო მომსახურების სოციალური დაზღვევის უზრუნველყოფას, კონკურენტული ეკონომიკის განვითარებას. ასევე აშშ, რომელიც ყოველწლიურად ზრდის სოციალურ დანახარჯებს, გამოყოფს სოლიდურ თანხებს სოციალურად დაუცველი ფენების დასახმარებლად, ჯანდაცვის, განათლების დასაფინანსებლად. სოციალური ეკონომიკის სიმწიფის ხარისხით კიდევ უფრო მეტად გამოირჩევიან დასავლეთ ევროპის ქვეყნები. მათი მიზანი საშუალო ფენის გაძლიერებაა. თუ რამდენად მაღალია მოსახლეობაში საშუალო კლასის წილი, იმდენად ძლიერია მისი გავლენა სახელმწიფოს სოციალურ-ეკონომიკურ პოლიტიკასა და განვითარების ვექტორზე. ამით ამ კლასს გარკვეული ისტორიული მისიაც აკისრია: არ დაუშვას პოლიტიკაში მარგინალური შეხედულების პოლიტიკური ძალები, რათა საფრთხე არ შეექმნას ქვეყნის პოლიტიკურ სტაბილურობას. ეს პრინციპი ირღვევა იქ, სადაც ადგილი აქვს საშუალო კლასის ისტორიული როლის დაკნინებას და იგნორირებას.

იმ კატაკლიზმებისა და რევოლუციური ცვლილებების გათვალისწინებით, რასაც ადგილი ჰქონდა საქართველოს სინამდვილეში რთული 1990-იანი წლების შემდეგ, შეიძლება ითქვას, რომ საქართველოში

საშუალო კლასი ჯერ კიდევ ჩამოყალიბების და კუთვნილი ისტორიული ადგილის ძიების პროცესშია. ამიტომ საშუალო კლასის ფორმირებას და მისი წილის გაზრდას უკავშირდება ჩვენი ქვეყნის ეკონომიკური განვითარების ტენდენციები.

სოციალური საკითხი ასახულია მსოფლიო ეკონომიკური განვითარების ახალ პროგრამაში, რომელიც დამტკიცდა მსოფლიო სამიტის მიერ- **„დღის წესრიგი 21-ე საუკუნისთვის“**. იგი გულისხმობს სახელმწიფოს მიერ კონკურენციის პოლიტიკის შეხამებას საზოგადოების სოციალური დაცვის პოლიტიკასთან, საკუთრებითი ურთიერთობების მოწესრიგებას, გადასახადების ლიბერალიზაციას, ბიზნესის თავისუფლებას, ეკონომიკურ-სამართლებრივი სისტემის სანდოობის გაუმჯობესებას, მაკროეკონომიკურ რეგულირებას, სოციალური წესრიგის ამაღლებას. საზოგადოების სოციალური დაცვა ეკონომიკის სტაბილიზაციის უმნიშვნელოვანეს პრიორიტეტად იქნა აღიარებული.

ეკონომიკის მდგრად უსაფრთხოებას ხელს უწყობს ასევე ბიზნესის სოციალური პასუხისმგებლობის ამაღლება. ახალ ათასწლეულში, ძირითადად განვითარებულ ქვეყნებში, შემუშავებულია მოსახლეობის სოციალური დაცვის მაღალი სტანდარტები. ამიტომაც აუცილებელი ხდება მსხვილი ბიზნესის სოციალური ფუნქციის ამაღლება, მათი ურთიერთობა სახელმწიფოსთან და საზოგადოებასთან სოციალური განვითარების სტრატეგიის შემუშავებისათვის. მრავალი უცხოელი მეცნიერი თვლის, რომ თუ მსხვილმა ბიზნესმა თავის თავზე არ აიღო სოციალურ პრობლემათა გადაჭრის პასუხისმგებლობა, თავადვე გახდება სოციალური პრობლემების მსხვერპლი.

საქართველოში ბიზნესის სოციალური პასუხისმგებლობის პრიორიტეტულობა განპირობებულია მრავალი გარემოებით. მათ შორის აღსანიშნავია საბიუჯეტო რესურსების არასაკმარისობა სრულყოფილი სოციალური პოლიტიკის გასატარებლად. აქედან გამომდინარე, მსხვილ კომპანიათა როლი ამ პროცესებში მნიშვნელოვნად უნდა გაიზარდოს, რის შედეგადაც ბიზნესი თანდათან გადავა ერთგანზომილებიანი საბაზრო სკალიდან მრავალგანზომილებიანზე, სადაც ასახული უნდა იყოს მისი საქმიანობის ეკონომიკური, სოციალური და ეთიკური ასპექტები.

ამგვარად, მსოფლიოს მრავალ ქვეყანაში ეკონომიკური უსაფრთხოების პრობლემა სახელმწიფოს სამინაო და საგარეო პოლიტიკის შემადგენელი ნაწილია და უდიდეს გავლენას ახდენს თავდაცვით, ეკოლოგიურ, ინფორმაციულ, მეცნიერულ-ტექნოლოგიურ, სოციალურ, სასურსათო, დემოგრაფიულ, ინვესტიციურ, საგარეო და ა.შ. უსაფრთხოებაზე და მათთან ერთად ქმნის ეროვნულ უსაფრთხოებას. სახელმწიფო ვალდებულია არ დაუშვას მოსალოდნელი კატასტროფული შედეგები, რომელთა

მულტიპლიკაციური ეფექტი მაღალია და დიდად ზემოქმედებს საზოგადოების კეთილდღეობაზე.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. აბესაძე რ. “ეკონომიკური განვითარების თეორია”. თბილისი, თსუ პაატა გუგუშვილის ეკონომიკის ინსტიტუტის გამომცემლობა, 2016;
2. აბრალავა ა. “ეროვნული ეკონომიკა და გლობალიზაცია”. თბილისი, “ინოვაცია”, 2005;
3. ასათიანი რ. “ეკონომიკური პოლიტიკის ძირითადი მიმართულებების შეცვლის აუცილებლობა საქართველოში”. “ეკონომისტი”, 2016, №1;
4. პაპავა ვ. „საქართველოს ეკონომიკა: რეფორმები და ფსევდორეფორმები“. თბილისი, „ინტელექტი“, 2015;
5. სილაგაძე ა. „ეკონომიკური დოქტრინები“. თბილისი, „ინოვაცია „ 2012;
6. ქ. შენგელია, „ცხოვრების დონის გაუმჯობესების ძირითადი მიმართულებები საქართველოში“, ჟურნ. ეკონომიკა, 2017წ. №6.
7. ქ. შენგელია, „ბიზნესის სოციალური პასუხისმგებლობის ამდლების ძირითადი ტენდენციები საქართველოში“, საერთაშორისო სამეცნიერო ჟურნალი „სეუ და მეცნიერება“, 2018 წ.
8. Galbraith J.K. Economics in the Century Ahead. “The Future of Economics.” Oxford, Blackwell, 1992;
9. Porter M. Competitivite Advantages of Nations. “Harvard Business Review”, 1990, v 2;
10. Stiglitz J. The Price Inequality. “W.W. Norton & Company”, New York-London, 2012;